

ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ В АГРАРНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ADVANTAGES OF DISTANCE LEARNING GERMAN LANGUAGE IN AGRICULTURAL INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

Актуальність дослідження визначається обмеженнями, що пов'язані з розповсюдження коронавірусної інфекції світом, та вимогами щодо якості підготовки майбутніх фахівців агропромислових комплексів. Це дало поштовх до пошуку нових форм організації навчального процесу в закладах вищої освіти. Мета статті полягає у визначенні переваг дистанційного викладання німецької мови в аграрних закладах вищої освіти. Для цього було проаналізовано новітні наукові доробки, що присвячені особливостям використання електронних освітніх платформ та інформаційно-комунікаційних технологій, які допомагають поліпшити засвоєння студентами знань, зробити процес навчання більш цікавим та різноманітним, а також покращити процес взаємодії між викладачем та студентами. Крім того в статті докладно розглянуто дистанційний курс викладання німецької мови для студентів першого курсу на базі електронної освітньої системи Moodle з залученням інформаційно-комунікаційної технології Zoom в одному з провідних аграрних закладів вищої освіти. Використання інформаційно-комунікаційної технології Zoom дозволило покращити рівень сформованості німецькомовної компетентності в діалогічному та монологічному мовленні. Завдяки проведеному аналізу ми визначили переваги дистанційного навчання німецької мови в аграрних закладах вищої освіти, а саме: гнучкість та доступність (незалежно від місця знаходження, часу, особистих проблем або фізичних обмежень студент має постійний доступ до банку інформації); технологічність (широкий спектр інформаційно-комунікаційних технологій, які дозволяють формувати навички та вміння в усіх видах мовленнєвої діяльності); об'єктивність оцінювання (викладач та студенти отримують незалежну оцінку знань); високий рівень мотивації (підвищення інтересу та мотивації до вивчення дисципліни завдяки новим формам роботи). Матеріали дослідження можуть бути використані для подальших теоретико-практичних досліджень для вдосконалення освітнього процесу в аграрних закладах вищої освіти.

Ключові слова: дистанційне навчання, електронні освітні платформи, інформаційно-комунікаційні технології, німецька мова, аграрна освіта.

The relevance of the study is determined by the limitations associated with the spread of coronavirus infection around the world, and requirements for the quality of training of future specialists in agro-industrial complexes. This gave impetus to the search for new forms of organization of the educational process in higher education institutions. The purpose of the article is to determine advantages of distance teaching German language in agricultural institutions of higher education. For that, we analyzed the latest scientific developments on the features of the use of electronic learning platforms and information and communication technologies, which help to improve students' knowledge acquisition, make the learning process more interesting and diverse, as well as to improve the process of interaction between the teacher and students. In addition, the article reportedly considered a distance learning course of German language for first-year students based on electronic learning system Moodle with information and communication technology Zoom in one of the leading agricultural institutions of higher education. The use of information and communication technology Zoom allowed us to improve the level of German competence in dialogic and monologic speech. Through the analysis, we identified advantages of distance learning German in agricultural higher education institutions, namely: flexibility and accessibility (regardless of location, time, personal problems or physical limitations, the student has constant access to the information bank); manufacturability (a wide range of information and communication technologies that allow you to develop skills and abilities in all types of speech activities); objectivity of assessment (a teacher and students receive independent assessment of knowledge); high level of motivation (increasing interest and motivation to study the discipline through new forms of work). The research materials can be used for further theoretical and practical research to improve the educational process in agricultural higher education institutions.

Key words: distance learning, electronic learning platforms, information and communication technologies, German language, agricultural education.

УДК 378.4

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/44/2.16>

Піддубцева О.І.,

докт. філософії

в галузі освіти/педагогіки,

ст. викладач кафедри філології

Дніпровського державного

аграрно-економічного університету

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Сучасні тенденції в освіті, вимоги до фахівців аграрного сектора та тимчасові обмеження, що пов'язані з розповсюдженням вірусу COVID-19 у світі, вимагають все нових форм організації освітнього процесу в закладах вищої освіти. У зв'язку з цим перед педагогічною спільнотою постає завдання пошуку нових перспективних форм викладання іноземних мов, серед яких слід виокремити дистанційне навчання. До сьогодні дистанційне навчання не було повноцінною формою вивчення іноземних мов у системі вищої

аграрної освіти, тому це питання потребує ретельного дослідження. Це і обумовлює актуальність нашої наукової розвідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сьогодні проблемі впровадження дистанційної форми навчання в освітній процес науковці присвячують велику кількість праць. Особливо широко це питання вивчається закордоном (J. Adams, F. Bodendorf, H. Dichanz, G. Horpe, J. Kettunen), але в останні роки українські науковці також активно досліджують проблеми дистанційного навчання. В своїх працях В.Ю. Биков,

В.В. Бондаренко, В.М. Кухаренко, Г.О. Молодих, О.В. Олійник, Т.О. Пахомова, О.В. Пасічник, Н.Г. Сиротенко досліджують теоретичні, практичні та соціальні аспекти дистанційного навчання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний внесок, зроблений вітчизняними та зарубіжними науковцями у розв'язанні проблеми впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладів вищої освіти, досі є потреба у дослідженні переваг дистанційного навчання при викладанні німецької мови в аграрних закладах вищої освіти.

Мета статті полягає у визначити переваги дистанційного навчання німецької мови в аграрних закладах вищої освіти. Для цього ми використовували комплекс теоретичних методів дослідження для аналізу, синтезу, узагальнення, порівняння та систематизації теоретичних даних.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні існує велика кількість визначень поняття «дистанційне навчання». В Українському педагогічному словнику дистанційне навчання трактується як «форму навчання, коли спілкування між викладачем і студентом або вчителем і учнем відбувається за допомогою листування, магнітофонних, аудіо- та відеокасет, комп'ютерних мереж, кабельного та супутникового телебачення, телефону чи телефаксу тощо» [7, с. 95]. В Положенні про дистанційне навчання від 25 квітня 2013 року № 466, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 2013 р. за № 703/23235, зазначено, що «дистанційне навчання – це організація освітнього процесу (за дистанційною формою здобуття освіти або шляхом використання технологій дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти) в умовах віддаленості один від одного його учасників та їх як правило опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій» [4]. В.Ю. Биков трактує дистанційне навчання як «форму організації навчального процесу, за якою її активні учасники (об'єкти і суб'єкти навчання) досягають цілей навчання здійснюючи навчальну взаємодію принципово і переважно на відстані» [1, с. 35]. Науковець підкреслює, що особливістю цього навчання є переважне використання дистанційних технологій навчання, і виокремлює такий різновид дистанційного навчання як е-дистанційне навчання (e-learning). На його думку, е-дистанційне навчання – це «дистанційне навчання, за яким активні учасники навчального процесу здійснюють переважно індивідуалізовану навчальну взаємодію як асинхронно, так і синхронно в часі, переважно і принципово використовуючи електронні транспортні системи доставки засобів навчання та інших інформаційних об'єктів, медіа навчальних засобів та інформаційно-комунікаційних

технологій» [1, с. 37]. Такої ж думки дотримується В.М. Кухаренко, який у своїх працях підкреслює, що дистанційне навчання ґрунтується на комп'ютерних і телекомунікаційних технологіях. Науковець підкреслює, що при дистанційній формі навчання в освітньому процесі використовуються кращі традиційні та інноваційні засоби навчання [2, с. 156].

Для організації навчального процесу, контролю та оцінювання за дистанційною формою навчання науковці пропонують інформаційно-технологічні системи або іншими словами електронні освітні платформи, які є програмно-технічними комплексами, що об'єднують систему електронних освітніх ресурсів, програмне забезпечення для створення, накопичення та доступу до таких ресурсів. В Україні поширеною електронною освітньою платформою серед закладів вищої освіти є Moodle, у Німеччині – платформи ILIAS та STUD.IP, у США – платформи Blackboard та Canvas. Завдяки ним студенти мають постійний доступ до банків інформації, можливість оперативно отримувати необхідну інформацію.

Для розширення або доповнення можливостей електронних освітніх платформ доцільним є використання інформаційно-комунікаційних технологій. Вони допомагають поліпшити засвоєння студентами знань, зробити процес навчання більш цікавим та різноманітним, а також покращити процес взаємодії між викладачем та студентами. Інформаційно-комунікаційні технології трактується як «технології створення, накопичення, зберігання та доступу до електронних освітніх ресурсів з навчальних предметів (інтегрованих курсів), а також забезпечення організації та супроводу освітнього процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі мережі Інтернет» [4]. Іншими словами інформаційно-комунікаційні технології – це сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, обробки, зберігання, розповсюдження, демонстрації та використання даних в інтересах їх користувачів. Популярними інформаційно-комунікаційними технологіями в Україні є Zoom, Google Classroom, Google Meet, у Німеччині цей список доповнюють ще Edudip та WebEx.

Аналіз електронних освітніх платформ та інформаційно-комунікаційних технологій дає змогу засвідчити, що закордонний досвід розвитку засобів організації дистанційного навчання набагато випереджає український. Але ми погоджуємося з О.В. Олійник, який підкреслює той факт, що в останні роки дистанційне навчання іноземним мовам отримує все більшу популярність й в Україні. Серед переваг дистанційного навчання іноземним мовам в неможливих вишах він виокремлює такі:

гнучкість, модульність, паралельність, економічність, технологічність, соціальна рівність, розширення та оновлення ролі викладача, позитивний вплив на студентів [3, с. 240].

Також група науковців на чолі з Т.О. Пахомовою розглядають переваги та недоліки використання технологій дистанційного навчання як для студентів, так і для викладачів. Серед великої кількості електронних освітніх платформ та інформаційно-комунікаційних технологій науковці виокремлюють міжнародну платформу Moodle та інформаційно-комунікаційну технологію Zoom. Вони стверджують, що така колаборація дозволяє організувати навчальний процес відповідно до сучасних вимог, а також підтримати належний рівень якості формування компетентностей майбутніх фахівців в умовах дистанційного навчання [10, с. 70].

Відповідно до статті 29 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб», на виконання постанови Кабінету Міністрів України № 211 від 11.03.2020 р. «Про запобігання поширення на території України коронавірусу COVID-19», наказу Міністерства освіти і науки України № 406 від 16.03.2020 р. та наказу ректора Дніпровського державного аграрно-економічного університету № 3209 від 12.10.2021 р. «Про заходи щодо запобігання епідемії коронавірусної інфекції і запровадження карантину в ДДАЕУ» освітній процес в Дніпровському державному аграрно-економічному університеті був переведений на дистанційний режим навчання. Для проведення навчальних занять була рекомендована навчальна платформа Moodle (<https://moodle.dsau.dp.ua/>), на якій були створені навчальні курси з усіх дисциплін.

На сторінці курсу «Німецька мова (за професійним спрямуванням)» для студентів першого курсу освітнього ступеня бакалавр розміщено робочу програму дисципліни, навчальний матеріал за кожним блоком тематичного плану робочої програми («Біографія», «Аграрна освіта», «Сільське господарство України та Німеччини», «Фермерське господарство», «Овочівництво», «Садівництво», «Техніка та обладнання», «Тваринництво»), практичні завдання (лексико-граматичні вправи, вправи на читання та розуміння прочитаного, написання коротких есе за однієї з запропонованих тем), матеріал для самостійного опрацювання та тести для поточного контролю до кожного блоку. Додатково був завантажений інший навчально-методичний матеріал (посилання на електронні словники, комп'ютерні програми тощо). Для розвитку навичок та вмінь в аудіюванні кожен блок містив відео або аудіо матеріал за темою заняття з таких ресурсів як DW.COM, Lingolia Deutsch, derdiedaf.com. Для закріплення знань з граматики та лексики використовувались різні комп'ютерні програми – «Rosetta Stone», «Deutsch Gold 2000»,

«Der Die Das», «Duolingo». Застосування комп'ютерних програм дало низку переваг, а саме: «забезпечення індивідуалізації навчання; висока мотивація процесу навчання; підвищення загальної, комп'ютерної та лінгвістичної культури; наявність зворотного зв'язку; відсутність негативних емоцій з боку навчальних комп'ютерних програм при повторенні помилок; більш ефективне оцінювання» [9, с. 986]. Одразу слід відмітити, що проведення поточного тестування на платформі Moodle мало також великі переваги як для викладача так і для студентів. Викладач отримує можливість за короткий проміжок часу отримати об'єктивну картину засвоєння навчального матеріалу студентами, а студенти незалежну оцінку своїх знань.

Під час наповнення курсу «Німецька мова (за професійним спрямуванням)» ми враховували психологічні особливості студентів, їх рівень німецькомовної підготовки, інтереси та мотиви до вивчення дисципліни. Вдало дібраний навчальний матеріал в комплекті з новими формами та засобами організації навчання дозволяють підвищити рівень мотивації до вивчення німецької мови за професійним спрямуванням. Як показують спостереження, що студенти, які «наполегливі у навчанні та націлені на успіх, досягають кращих результатів на відміну від пасивних та зорієнтованих на невдачу» [5, с. 381].

Для зручності студентів доступність до навчального матеріалу необмежена за часом, це дозволяє студентам самостійно обирати час та місце навчання. Це робить дистанційне навчання гнучким та доступним для будь-кого та будь-де. Використання платформи Moodle робить дистанційне навчання асинхронним. Студенти отримують теоретичний матеріал, практичні завдання та самостійно виконують його. Можливостей платформи достатньо для розвитку та поглиблення знань, умінь та навичок у таких видах мовленнєвої діяльності як читання, письмо та аудіювання, але говоріння залишається без уваги. Тому викладачі додатково використовують синхронні технології навчання, що дають змогу цифровим способом з'єднати викладача та студентів. Серед таких викладачів Дніпровського державного аграрно-економічного університету обрали технологію Zoom, вона дає змогу безкоштовно організувати відеоконференції. Zoom-заняття проводяться за розкладом з метою покращення рівня сформованості німецькомовної компетентності в діалогічному та монологічному мовленні, важливість проведення таких занять підкреслює Л. А. Семак, яка вважає, що «розвиток людини неможливий без умінь готувати та висловлювати свої думки чітко та логічно» [6, с. 52]. Тому важливим завданням викладачів є формування у студентів навичок та вмінь грамотно спілкуватися іноземною мовою, «основна функція якої є збереження та передача інформації» [8, с. 344].

Про тему Zoom-заняття викладач інформує студентів заздалегідь, для того, щоб студенти мали змогу підготуватися. В залежності від рівня німецькомовної підготовки студентів Zoom-заняття проводяться або виключно німецькою мовою, або українсько-німецькою. Такий формат допомагає активізувати попередні знання, закріпити нові та подолати мовний бар'єр.

Висновки. Отже, дистанційне навчання є перспективною формою викладання німецької мови в аграрних закладах вищої освіти, яка має свої переваги. Проаналізувавши дистанційний курс «Німецька мова (за професійним спрямуванням)» на платформі Moodle з залученням технології Zoom ми виокремили такі переваги: 1) гнучкість та доступність (незалежно від місця знаходження, часу, особистих проблем або фізичних обмежень студент має постійний доступ до банку інформації, що розміщений на платформі Moodle); 2) технологічність (широкий спектр інформаційно-комунікаційних технологій, які дозволяють формувати навички та вміння в усіх видах мовленнєвої діяльності); 3) об'єктивність оцінювання (викладач та студенти отримують незалежну оцінку знань); 4) високий рівень мотивації (підвищення інтересу та мотивації до вивчення дисципліни завдяки новим формам роботи). Перспективи подальших досліджень вбачаємо в дослідженні ефективності різних інформаційно-комунікаційних технологій в процесі формування німецькомовної професійно орієнтованої компетентності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Биков В.Ю. Проектний підхід і дистанційне навчання у професійній підготовці управлінських кадрів. *Кримські педагогічні читання : матеріали Міжнародної наукової конференції*, 2001. С. 30–50.
2. Кухаренко В.М. Дистанційне навчання: умови застосування. *Дистанційний курс : навч. посіб.* Харків, 2002. 320 с.

3. Олійник О. В. Інноваційні технології дистанційного навчання іноземної мови для студентів немовних ВНЗ. *Лінгвістичні дослідження*. 2014. Вип. 38. С. 238–246.

4. Положення про дистанційне навчання : наказ Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 року № 466, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 2013 р. за № 703/23235 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#n8>

5. Резунова О. С. Мотивація до навчання як педагогічна умова формування крос-культурної компетентності майбутніх економістів-аграріїв. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2012. Вип. 35. С. 378–385. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2012_35_50

6. Семак Л.А. Педагогічні передумови формування мовленнєвої компетентності здобувачів вищої освіти. *Гуманітарний корпус : збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії*. Випуск 32. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2020. С. 51–53. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/29510/1/Hum-Korpus32.pdf#page=51>

7. Український педагогічний словник / ред. С. Гончаренко. Київ : «Либідь». 1997. 375 с.

8. Diachok N.V., Kuvanova O.K., Prystaiko T.S., Kirkovska I.S., Semak L.A. Verbal compression as the implementation of universal tendency of compensative processes in the lingual world. *Linguistics and Culture Review*. 2021. № 5 (S4). P. 344–357. URL: <https://doi.org/10.21744/lingcure.v5nS4.1580>

9. Pakhomova T.O., Drach A.S., Vasileva P.A., Serdiuchenko Y.O., Piddubtseva O.I. The use of educational computer programs in the training of foreign language teachers for speech activity. *Revista EntreLinguas*. Araraquara, 2021. v. 7, n. esp. 4. P. 984–997. <https://doi.org/10.29051/el.v7iesp.4.15664>

10. Pakhomova T., Kan D.S., Uriadova V., Vasylichuk V., Vasylichuk L. Information Technologies and Teaching Aids for Distance Learning in Educational Institutions under Quarantine. *Universal Journal of Educational Research*. 2020. Vol. 8, No. 11D. P. 69–76. URL: <https://doi.org/10.13189/ujer.2020.082409>